

Luxembourg Income Study

Veli-Matti Ritakallio: *VTT, professori, sosiaalipolitiikan laitos, Turun yliopisto*
vemari@utu.fi

Janus vol. 14 (3) 2006, 319-320

 Janus

Pohjoismaiden pienet tuloerot ja verraten vähäinen köyhien lukumäärä on nykyisin lähes yleistietoa. Yhtä yleisesti tiedetään, että Yhdysvalloissa tilanne on päinvastainen. Luotettavaa tutkimusta aiheesta on kuitenkin tehty vasta parinkymmenen vuoden ajan. Vielä 1970-luvun lopulla kansainvälisten tulovertailujen epäiltiin heijastelevan ennemminkin aineistojen keruutapojen eroja kuin todellisia tuloeroja maiden välillä.

Pulma innoitti amerikkalaiset professorit Tim Smeedingin Syracusen yliopistosta ja Lee Raiwaterin Harvardista käynnistämään vuonna 1983 hankkeen, jonka tavoitteena oli luoda infrastruktuuri kansainvälisen vertailevan tulonjakotutkimuksen tarpeisiin. Tästä sai alkunsa Luxembourg Income Study eli LIS-projekti.

Tänään LIS-projekti tarjoaa kansainvälisen tiedeyhteisön avoimeen käyttöön tietopankin, joka sisältää kansallisia harmonisoituja tulonjakoaineistoja 30 eri maasta. Esimerkiksi Ruotsin, Ison-Britannian, USA:n ja Kanadan osalta tietokanta sisältää seitsemän aineistoa, joista vanhimmat ovat lähes kolmenkymmenen vuoden takaa ja uusimmat 2000-luvulta. Näin ollen verrattuna esimerkiksi tässä lehdessä edellä esiteltyyn EU-SILC-dataan on LIS:illä kaksi erityisominaisuutta. Se mahdollistaa tarkastelut yli ajan, ajanjaksolla 1970-2000 ja siinä on edustettuna 10 EU-alueen ulkopuolista maata, muun muassa Yhdysvallat, Kanada, Meksiko, Australia, Venäjä ja Sveitsi. Aineistot ovat suuria sisältäen tuhansia, usein jopa kymmeniä tuhansia kotitalouksia. Aineisto-

jen yhteenlaskettu lukumäärä LIS-tietokannassa on noin 120.

Aineistot sisältävät runsaasti kotitalouksien sosio-demografista rakennetta ja asuinpaikkaa koskevia taustamuuttujia (kotitaloustyyppi, lasten lukumäärä, aikuisjäsenten lukumäärä, etninen ryhmä, asuinpaikka, palkansaajien lukumäärä, työttömyys, koulutus ja ammatti).

Kaikkein tarkimmin aineistoissa on edustettuna tiedot kotitalouksien tulonmuodostuksesta. Kotitalouteen tulleet vuositulot on eriteltynä tulolähteittäin rahamääräisesti. Näin on mahdollista tarkastella hyvinkin erityisiä etuusia, kuten vaikka asumistukia. Aineistoissa on valmiiksi laadittuna myös aggregoituja tulomuuttujia. Tällaisia ovat esimerkiksi yhteenlasketut tuotannontekijätulot, tuloverot ja sosiaalietuudet sekä käytettävissä olevat tulot. Näiden pohjalta on kätevästi analysoitavissa tulojen uudelleenjaon vaikutuksia esimerkiksi eri väestöryhmien toimeentuloon. Ottamalla useampia maita rinnakkaiseen tarkasteluun päästään edelleen vertailevaan asetelmaan.

Aineistot on tehty mahdollisimman helposti saataviksi ja käytettäviksi. Tutkijoilta vaaditaan rekisteröitymistä, mutta käyttö on maksutonta. Ensisijaisesti aineistoja käytetään sähköpostin välityksellä. Käyttäjät lähettävät ajokomennot SPSS-, SAS- tai STATA-syntaksina sähköpostilla LIS:n sähköpostiosoitteeseen. Tulokset palautuvat automaattisesti parin minuutin kuluttua lähettäjän sähköpostikansioon.

”Luxembourg...”

Käyttäjien on julkaistava tuloksensa ensin LIS:n työpaperisarjassa, jonka julkaisut ovat internetin välityksellä kaikkien luettavissa LIS:n kotisivuilta.

LIS:in ympärille on rakentunut laaja tutkijayhteisö. Rekisteröityneitä käyttäjiä on yhteensä useita satoja yli kolmestakymmenestä maasta. Yhteisö laajenee kaiken aikaa. Vuosittain järjestettävillä kesäkursseilla 20-30 uutta vertailevasta tulotutkimuksesta kiinnostunutta tutkijaa perehtyy LIS:n käyttöön.

Suomi on pitkään ollut LIS:n jäsen. Suomalaiskäyttäjiä on tällä hetkellä parisen kymmentä. LIS:n työpaperisarjassa on julkaistu yhteensä 450 artikkelia. Suomalaisia kirjoittajia on ollut yhteensä 15, joista useat ovat julkaisseet useita artikkeleita. Suomen LIS-jäsenyyttä koordinoi yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. LIS:n hallituksessa Suomea edustaa allekirjoittanut. Lisäksi on mainittava, että LIS-hankkeen tieteellinen johtaja on nykyisin Åbo Akademin kansantalo-ustieteen professori Markus Jäntti.

LIS-hankkeen historiasta, tietopankin sisällöstä, komentotiedostojen lähetysohjeet, työparit, tulojakoa koskevat avainluvut ja paljon muuta on luettavissa LIS:n kotisivuilta osoitteesta: <http://www.lisproject.org/>. Erityisesti suosittelen työpaperisarjaan tutustumista, koska siellä julkaistaan ensinnä sellaista materiaalia, joka vasta paljon myöhemmin tullaan julkaisemaan jossain muualla. Esimerkiksi allekirjoittaneen ja Olli Kankaan yhdessä LIS:in sivuilla kesäkuussa 2004 julkaistu artikkeli *Relative to What? Cross-national Picture of European Poverty Measured by Regional, National and European Standard* ilmestyy vuoden 2006 joulukuussa ”*European Societies*” -lehdessä.